MALTA

QORTI CIVILI
(SEZZJONI TAL-FAMILJA)

ONOR. IMHALLEF
RAYMOND C. PACE

Seduta tat-30 ta' Gunju, 2004

Citazzjoni Numru. 104/2003

Louise Polidano

vs

Dr. Mark Busuttil u l-Prokuratur Legali Mario Mifsud Bonnici li b'digriet tat-13 ta' Frar 2003 gew mahtura kuraturi deputati biex jirrapprezentaw lill- assenti, Salvatore Pipia.

Il-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ic-citazzjoni attrici datata 31 ta' Jannar 2003, a fol. 1 fejn gie premess:-

Illi fid-disgha (9) ta' Frar tas-sena elf, disa' mija u sebgha u disghin (1997) gie ccelebrat iz-zwieg f'Malta bejn il-kontendenti skond kif jirrizulta mill-anness certifikat Dok. "A", mill-liema zwieg ma kellhomx tfal;

Illi sussegwentement, huma zzewgu bir-rit Kattoliku fl-ghaxra (10) ta’ Mejju tas-sena, elf, disa’ mija u tmienja u disghin (1998);

Illi dan iz-zwieg huwa null minhabba li l-kunsens ta’ l-attrici inkiseb b’qerq dwar xi kwalita` tal-konvenut li tista mix-xorta taghha tfixkel serjament il-hajja mizzewga;

Illi l-kunsens tal-kontendenti kien vizzjat b’difett serju ta’ diskrezzjoni ta’ gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali ta’ l-istess;

Illi l-kunsens tal-konvenut kien vizzjat b’anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghalih li jaqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg;

Illi l-kunsens tal-konvenut inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu jew ta’ xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg;

Illi ghalhekk, dan iz-zwieg huwa null u bla ebda effett skond il-ligi, b’mod partikolari a tenur tas-**sub-incizi (c) (d) u (f) tas-sub-artikolu wiehed (1) ta’ l-artikolu dsatax (19) ta’ l-Att Dwar iz-Zwieg tas-sena elf, disa’ mija u hamsa u sebghin (1975) (Kap. 255 tal-Ligijiet ta’ Malta)** kif jirrizulta waqt it-trattazzjoni;

Illi l-istess attrici talbet lil din l-Onorabbli Qorti sabiex ghar-ragunijiet premessi:-

1. Tiddikjara u tiddeciedi li z-zwieg iccelebrat bejn il-kontendenti f’Malta, fid-9 ta’ Frar 1997, (Dok “A”) huwa null u bla effett skond il-Ligi, b’mod partikolari a tenur tas-**sub-incizi (c) (d) u (f) tas-sub-artikolu wiehed (1) ta’ l-artikolu dsatax (19) ta’ l-Att Dwar iz-Zwieg tas-sena elf, disa’ mija u hamsa u sebghin (1975) (Kap 255 tal-Ligijiet ta’ Malta)** u ghalhekk tordna li ssir l-annotazzjoni opportuna fl-Att taz-Zwieg relattiv.

Bl-ispejjez kontra l-konvenut ingunt minn issa stess ghas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni attrici a fol. 3 tal-process;

Rat il-lista ta’ xhieda u d-dokumenti esebiti a fol. 4 u 5 tal-process;

Rat ir-rikors ta’ l-attrici tal-31 ta’ Jannar 2003 fejn talbet li jigu nominati kuraturi deputati sabiex jirrapprezentaw lill-assenti, Salvatore Pipia.

Rat id-digriet sussegwenti tal-Qorti fejn laqghet it-talba u tinnomina lil Dr. Mark Busuttil u l-Prokuratur Legali, Mario Mifsud Bonnici bhala kuraturi deputati;

Rat in-nota ta’ l-eccezzjonijiet tal-kuraturi deputati datata 10 ta’ Marzu 2003 fejn gie eccepit:-

1. Li huma m’humiex edotti mill-fatti tal-kawza u ghalhekk jirrizervaw id-dritt li jressqu l-eccezzjonijiet taghhom aktar ‘il quddiem.

Rat id-dikjarazzjoni tal-kuraturi deputati a fol. 23;

Rat il-verbal tas-seduta tat-2 ta’ April 2003 fejn Dr. Stephanie Galea pprezentat l-affidavits ta’ l-attrici u ghaddiet kopja lill-kuratur; inghata digriet ta’ l-affidavits tal-konvenut b’terminu ta’ erbghin (40) jum minn notifika;

Rat in-nota ta’ l-attrici tat-2 ta’ April 2003 li biha pprezentat ittra u l-affidavit ta’ l-attrici stess;

Rat in-nota ta’ l-attrici ta’ l-14 ta’ Mejju 2003 fejn permezz taghha pprezentat l-affidavits ta’ Anthony Polidano, Charles Zammit u nota ta’ Mariella Blackman;

Rat in-nota ta’ l-attrici datata 20 ta’ Mejju 2003 fejn permezz taghha pprezentat l-affidavit ta’ Paul Azzopardi;

Rat il-verbal tas-seduta tas-26 ta’ Gunju 2003 fejn Dr. Lorraine Schembri Orland iddikjarat li m’ghandhiex provi

aktar; il-Qorti kkonfermat id-digriet ta' l-affidavits tal-konvenut bit-termini jghoddu mid-data ta' dan il-verbal;

Rat in-nota ta' l-attrici datata 26 ta' Gunju 2003 fejn permezz taghha pprezentat xi dokumenti;

Rat il-verbal tas-seduta ta' l-20 ta' Novembru 2003 fejn il-kawza giet differita ghas-sentenza ghat-28 ta' Ottubru 2003;

Rat id-digriet tat-18 ta' Gunju 2004 fejn il-Qorti rrikjamat il-kawza ghas-sentenza ghat-30 ta' Gunju 2003;

Rat id-dokumenti esebiti.

Rat l-atti kollha l-ohra tal-kawza.

II. KONSIDERAZZJONIJIET.

(i) PRINCIPJI LEGALI.

Illi din il-Qorti sejra tghaddi biex tezamina t-talba attrici biex din l-Qorti tiddikjara illi z-zwieg celebrat bejn il-kontendenti fid-9 ta' Frar 1997 huwa wiehed null u bla ebda effett u dan a tenur tal-provvedimenti tas-**subincizi (c), (d) u (f) ta' l-artikolu 19 (1) tal-Kap. 255 tal-Ligijiet ta' Malta**.

Illi **s-subincizi (c), (d) u (f) ta' l-artikolu 19(1) tal-Kap. 255** jinqraw kif gej:-

"B'zieda mal-kazijiet fejn zwieg ikun null skond xi dispozizzjoni ohra ta' dan l-Att, iz-zwieg ikun null –

(c) *jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb b'qerq dwar xi kwalita' tal-parti l-ohra li tista' mix-xorti taghha tfixkel serjament il-hajja mizzewga;*

Il-Qrati taghna dejjem sostnew illi taht dan is-subartikolu:-

"*Iz-zwieg huwa null jekk wahda mill-partijiet taghti kunsens taghha ghax tkun giet imqarrqa jew mill-parti l-ohra jew minn xi hadd iehor dwar xi kwalita` tal-parti l-ohra*" (**"Sh A mart A Fattah xebba Perry vs Dr A Mifsud u PL Mifsud Bonnici"** – P.A. 22 ta' Novembru 1982).

Illi element importanti ta' dan is-subartikolu hu li l-qerq irid ikun serju bizzejjed li jfixkel serjament il-hajja mizzewga, u huwa mmaterjali jekk tali qerq jorigina minn naha l-ohra jew minn terzi persuni, ghaliex li huwa mportanti u determinanti huwa li l-qerq ikun sar sabiex jahbi xi kondizzjoni, fatt, jew element serju fuq il-persuna jew il-hajja ta' wiehed mill-konjugi li jkun tali li jista' jaghti lok ghal disgwid serju ghal *consortium vitae* tant necessarju ghall-hajja mizzewga.

Illi fil-fatt ***George V. Lobo*** f'**"The New Marriage Law"** jghid li *"As t. J. Green puts it: "The basic issue is not so much the fraud but rather the presence of a factor significantly disturbing the 'consortuim vitae…..if one judges from a contractualist perspective, fraud is juridically significanty since the law seeks to protect one party from the machinations of the other distorting the agreement. However, from a personalist standpoint, the real issue is the disturbance of the 'consortuim vitae' and the source of the error is juridically irrelevant".*

Illi wkoll l-legislatur Malti llimita l-qerq fuq *"xi kwalita tal-parti l-ohra li tista' mix-xorta taghha tfixkel serjament il-hajja mizzewga".* Din il-kawza li giet ikkonsidrata minn din il-Qorti diversament presjeduta fil-kaz **"John Borg vs Paula sive Polly Borg"** (P.A. (VDG) 22 ta' Mejju 1995 - Cit. Nru. 591/94VDG) fejn gie osservat li:-

"kieku dak il-paragrafu 19(1)(c) gie formulat b'mod differenti, wiehed ikun jista' jghid li japplika ghaz-zwieg civili l-art.981 tal-Kodici Civili li evidentement hu aktar wiesgha fil-portata tieghu. Il-legislatur Malti, izda, ghazel li jillimita l-qerq, bhala kawza ta' nullita' ta' zwieg, ghall-qerq

dwar dawk il-kwalitajiet, oggettivament gravi, li jincidu fuq l-essenza, il propjetajiet u l-ghanijiet taz-zwieg.

The object of deceit must be a quality of the other contracting party which, in itself, will have to cause serious disturbance in the partnership of conjugal life; with this formula, the legislator intends that the quality **must be** *objectively grave and establishes the partneship of conjugal life as an objective point of reference for the gravity of the quality so that the qualities are related to the essence, proeprties and ends of marriage. Therefore, those subjective qualities which cannot be objectively reconciled with conjugal partnership are irrelevant and, in this sense, they are merely arbitrary or trivial". (***Viladrich P.J. Matrimonial Consent. Code of Canon Law Annot. -** Caparros, E. et al. ed)1993, Wilson and Lafleur , Montreal).

Illi l-Qrati taghna, inkluz fis-sentenza **"Carmelo Mifsud vs Anna Mifsud nee' Ignacakova"** (P.A. (RCP) 13 ta' Novembru 2002), dejjem sostnew li z-zwieg ikun null skond dan is-sub-artikolu jekk wahda mill-partijiet taghti l-kunsens taghha ghax tkun giet imqarrqa jew mill-parti l-ohra jew minn xi haddiehor dwar xi kwalita` tal-parti l-ohra ("**Fattah xebba Perry vs Dr.A. Mifsud et**" (P.A. 22 ta Novembru 1982). Skond il-gurisprudenza fuq citata, element importanti ta' dan is-subartikolu hu li l-qerq irid ikun serju bizzejjed li fixkel serjament il-hajja mizzewga.

*"***(d)** *jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun vizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha, jew b'anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg;"*

Illi dwar dan is-subartikolu din il-Qorti kif presjeduta diga` kellha okkazzjoni tezaminah, u ghalhekk taghmel referenza ghas-sentenza **"Joseph Borg vs Maria Nicolina Cutajar gia` Borg"** (Cit Nru 1564/97/RCP – deciza fil-21 ta' Ottubru 1999) u ghall-principji hemm enuncjati.

Illi fis-sentenza **“Kevin Spiteri vs Avukat Dr Renzo Porella Flores et noe”** (Cit Nru 2443/97/RCP – deciza 18 ta’ Jannar 2000) il-Qorti ghamlet referenza ghall-esposizzjoni ta’ ***Viladrich***:-

"*Thus, there is grave lack [of discretion of judgement] when it is proven that a contracting party lacks intellectual and volitional maturity necessary to discern, in view of binding oneself in an irrevocable manner, the essential rights and duties of marriage, which are the object of mutual surrender and acceptance. The discretion of judgement refers to that degree of maturity of comprehension and of will of the contracting parties which enables them to give and receive each other, through a juridical bond, in a unique community of life and love. This community is indissolubly faithful, ordered to the good of the spouses as well as to the procreation and education of the offspring*" (***Viladrich, P.J.,*** **Matrimonial Consent in Code of Canon Law Annotated** (Montreal, 1993), p. 686).

Illi kwantu ghall-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg, din il-Qorti tifhem li, fin-nuqqas ta' definizzjoni jew indikazzjoni fil-**Kap. 255**, dawn l-obbligazzjonijiet essenzjali huma dawk li fis-socjeta` Maltija dejjem u invarjabbilment gew ritenuti bhala l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg. Dawn huma "*the obligation concerning the conjugal act or carnal union, as bodily union and basis of procreation; the obligation of the community of life and love as an expression of the union between man and woman, mutual well-being, which is inseparable from the provision of an environment conducive to the reception and education of children; and the obligation to receive and bring up children within the context of a conjugal community. It is important to remember that these essential obligations must be mutual, permanent, continuous, exclusive and irrevocable so that there would be incapacity if one of the contracting parties should be, due to a psychological cause, incapable of assuming these obligations with these essential characteristics*" (***Viladrich, P.J.,*** op.cit., p. 687).

(f) *jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu, jew ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg".*

Illi dan is-sub-artikolu wkoll gie diskuss u ezaminat fis-sentenza **"Nicolai Balzan vs Simone Cremona"** minn din il-Qorti kif presjeduta (Cit Nru 1019/98/RCP – deciza fid-9 ta' Marzu 2000) u a skans ta' ripetizzjoni qed issir referenza ghall-principji hemm enuncjati. Illi inoltre fis-sentenza **"Theresa Taguri nee Spiteri vs Avukat Christopher Cilia et noe"** (Cit Nru 3130/96/NA – deciza fl-10 ta' Novembru 1999) gie ritenut illi:

"*Fl-interpretazzjoni ta' dan is-sub-inciz gie ritenut mill-Qorti taghna illi l-eskluzjoni posittiva ma kellhiex neccesarjament tirrizulta biss minn xi haga espressa direttament izda setghet tigi espressa bl-imgieba ta' xi parti fil-perjodu immedjatament qabel u wara li jkun inkiseb l-istess kunsens*".

Illi huwa sintomatiku wkoll li wiehed jirreferi ghas-sentenzi **"Mary Rose Abder Rahim vs Esam Abder Rahim"** (P.A. (N.A.) 31 ta' Mejju 2000) u **"Carmen El Shimi gja Tanti vs Ibrahim Mohamed Mohamed Ibrahim El Shimi"** (P.A. (N.A.) 20 ta' Gunju 2000) u **"Marica mart Farhat Ben Mohammed Bouchhioua nee' Cernigliaro vs. Farhat Ben Mohammed Bouchhiuoua."** (P.A. (RCP) tal-1 ta' Ottubru 2002) fejn inghad li fiz-zwieg ta' konvenjenza illi l-iskop uniku tieghu huwa biss biex il-konvenut jakkwista c-cittadinanza Maltija jew/u d-dritt li joqghod u jirrisjedi hawn Malta, dak il-kunsens ikun simulat peress li eskluda pozittivament iz-zwieg innifsu, u ghalhekk m'hemm l-ebda dubju li dan jaqa' taht id-dispozizzjonijiet ta' l-**artikolu 19 (1) (d) u (f) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta.**

(ii) <u>APPREZZAMENT TAL-PROVI.</u>

Illi mill-provi prodotti jirrizulta – u l-attrici tammetti dan bl-aktar mod kategoriku fl-affidavit taghha, datat 28 ta' Marzu

2003, li *"ir-raguni principali ghaliex ahna zzewwigna kienent biss ghall-working permit ta' Salvatore biex ma jkollux joqghod igeddidha, u biex jinghatalu freedom of movement, fil-fatt xorta ma bdejniex nghixu bhala mizzewgin (fis-sens li bqajna nghixu separatament) billi ma konniex mizzewgin bil-Knisja".*

Illi minn dan kollu jirrizulta li z-zwieg tal-kontendenti civilment kien zwieg ghal kollox simulat, kemm minhabba r-raguni fuq indikata u kif ukoll li jirrizulta din ic-cerimonja ma kienet tfisser xejn ghall-partijiet. L-unika zwieg li kienu lesti li jirrikonoxxu kien biss dak religjuz li jidher li sehh fl-10 ta' Mejju 1998, u li m'huwiex mertu ta' din il-kawza.

Illi apparti dan kollu jirrizulta car ukoll li l-konvenut kellu nuqqas ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, tant li mill-provi prodotti u mix-xhieda moghtija jidher car li l-istess konvenut qatt ma ried jassumi l-obbligazzjonijiet tieghu ta' ragel mizzewweg, tant li qatt ma pprovda ghall-attrici u fuq kollox kien juza vjolenza spiss fuq l-istess attrici. Apparti dan, jidher ukoll li l-konvenut kien ibaghti minn kondizzjonijet psikologici li ghamluha mpossibbli ghalih li jaqdi l-obbligazzjonijiet tieghu taz-zwieg. Ghalhekk il-kunsens ta' l-istess konvenut jirrizulta li kien vizzjat a bazi ta' l-**artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta**.

<u>III. KONKLUZJONI.</u>

Illi ghalhekk ghal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta' u tiddeciedi,** billi filwaqt li tichad l-eccezzjoni tal-kuraturi deputati in kwantu l-istess huma nkompattibli ma' dak hawn premess u deciz, **tilqa' t-talba attrici** b'dan illi:-

1. Tiddikjara u tiddeciedi li z-zwieg iccelebrat bejn il-kontendenti fir-Registru taz-Zwigijiet ta' Malta, fid-9 ta' Frar 1997 huwa null u bla effett skond il-Ligi, b'mod partikolari a tenur tas-**sub-incizi (d) u (f) tas-sub-artikolu wiehed (1) ta' l-artikolu dsatax (19) ta' l-Att Dwar iz-Zwieg tas-sena elf, disa' mija u hamsa u sebghin**

(1975) (Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta) u ghalhekk tordna li ssir l-annotazzjoni opportuna fl-Att taz-Zwieg relattiv.

Bl-ispejjez kollha jinqasmu bin-nofs bejn il-partijiet.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------